

Atrakcyjność przestrzeni uniwersyteckich w obliczu współczesnych potrzeb społecznych

Attractiveness of university areas in light of contemporary community needs

Streszczenie

Intensywna ekspansja państw, rozwój gospodarczy a także postęp cywilizacyjny wymuszają intensyfikację różnych gałęzi sektorów przemysłu. W związku z powyższym, dziedzina architektury rozpoczęła szereg działań w celu zaspokojenia współczesnych potrzeb społecznych wykreowanych na przestrzeni ostatnich lat. Przestrzenie uniwersyteckie, które stanowią i odgrywają znaczącą rolę w kreowaniu charakteru i atmosfery miejsca, wymagają wciąż zachodzących zmian, ewolucji. Chcąc zachęcić użytkowników do korzystania z nich oraz wywołać pozytywne odczucia użytkownika, architekci dążą do stworzenia elastycznej, uniwersalnej przestrzeni, pełnej innowacyjnych i atrakcyjnych rozwiązań. W tym celu powstają fleksybilne przestrzenie wychodzące naprzeciw potrzebom społecznym. W artykule autorka przedstawi przykłady światowej rangi z dziedziny kreowania atrakcyjnych przestrzeni uniwersyteckich a także spojrzy na proces projektowania uwzględniający teorie z dziedziny psychologii środowiskowej.

Summary

The intensive expansion of nations, economic development as well as the progress of civilization are compelling growth within various branches of industry sectors. As a result, the field of architecture commenced a series of adaptations so as to satisfy contemporary social needs which have arisen in recent years. University spaces, which represent and play a significant role in forming a place's character and atmosphere, require ongoing changes; an evolution of sorts. Desiring to encourage people to use them while inducing a positive user experience, architects seek to create flexible, versatile spaces, full of innovative and attractive solutions. To this end, flexible spaces are designed to meet the needs of society. In this article, the author presents world-renowned examples in the field of creative design of university spaces, and delves into their design process taking into account theories in the field of environmental psychology.

Słowa kluczowe: atrakcyjność, kampus, człowiek, funkcjonalizm, estetyka, psychologia środowiskowa, przestrzeń, uniwersytet
Keywords: attractiveness, campus, man, functionalism, aesthetics, environmental psychology, space, university

Wstęp

Na przestrzeni lat człowiek oraz jego potrzeby były w rozmaity sposób spostrzegane oraz realizowane. Dopiero w latach pięćdziesiątych XX wieku zarysował się wyraźny kierunek w architekturze, stawiający na pierwszym miejscu jednostkę społeczną. Socrealizm¹, jako ustrój społeczno-polityczny, stawiał na pierwszym miejscu człowieka, któremu państwo miało zapewnić dobre warunki do życia społecznego oraz rodzinnego. Zgodnie z tą myślą starano się zapewnić obywatelom godne warunki do życia. Po okresie socrealizmu, aż po dzisiejsze czasy, wciąż aktualny jest temat realizowania stawianych przez społeczeństwo wymagań i coraz to większych potrzeb

Introduction

over the course of time, man and his needs were variously perceived and implemented. It wasn't until the fifties of the twentieth century when a clear direction in architecture began to be outlined, focusing primarily on the social unit. Socialist realism¹, as a sociopolitical system, put in the first place man, for whom the state ought to provide good conditions for social and family life. In line with this thinking, they sought to provide citizens with decent living conditions. Following the period of socialist realism, up into modern times, implementing the requirements set

* mgr inż. arch. Angelika Chyb, Katedra Architektury i Urbanistyki, Wydział Budownictwa i Architektury, Politechnika Świętokrzyska w Kielcach / MSc. Eng. Arch. Angelika Chyb, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Civil Engineering and Architecture, Kielce University of Technology

otoczenia w którym żyje, pracuje, uczy się. Powyższym zagadnieniem zajmuje się psychologia środowiskowa².

Jest to nauka obejmująca analizę związków pomiędzy architekturą a ludźmi w kategoriach socjologicznych, antropologicznych i psychologicznych. Bada relacje człowieka z architekturą, percepcje przestrzeni przez użytkownika, a także analizuje wpływ formy, przestrzeni, jej kompozycji na reakcje społeczeństwa. Budynki, ich otoczenia a także samo wnętrze stanowią przestrzeń do życia, egzystencji, kształtują tożsamość społeczną, a także wpływają na kształtowanie charakteru człowieka. Architektura spełnia wiele funkcji, począwszy od funkcji estetycznych, po funkcje komunikacyjne, kompozycyjnie i tym podobne, jednakże do jej najważniejszych zadań należy realizowanie psychospołecznych potrzeb człowieka. Tworząc architekturę, kreujemy konkretną formę przestrzenną, wyjątkową i niepowtarzalną, która determinuje nasze zachowania wywierając tym samym wpływ na podejmowane przez nas decyzje. To właśnie ludzie stanowią punkt wyjścia dla każdego dzieła architektonicznego, ale są oni również ukoronowaniem procesu wytwarzania danej formy przestrzennej, stając się jej użytkownikami, „ożywiając ją”, nadając jej specyficzne znaczenie.

XXI wiek niesie ze sobą bardzo duże wyzwania odnośnie kreowania architektury, przestrzeni między budynkami. Coraz częściej architekci starają się wyjść naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa, chcąc zaprojektować przestrzeń dającą wrażenie przynależności jednostki do miejsca, poczucie bezpieczeństwa i akceptacji. Architektura może być również silnym czynnikiem kształtującym ludzkie emocje i postawy, może wyzwaląć lęk i umożliwiać rozwijanie zachowań agresywnych. Otoczenie architektoniczne winno kształtować pozytywne emocje i dawać pozytywne skojarzenia. Taka przestrzeń może być źródłem relaksu, poczucia jakości życia, dumy i przywiązania do miejsca. Fizyczne aspekty pracy, jak kształt, skala, faktura, światło powinny być czynnikami wyzwalającymi pozytywne emocje przy okazji procesów życiowych takich jak edukacja czy wychowanie. Architektura jako filozoficzny wymiar środowiska powinna bezpośrednio lub sama przez kształtowanie właściwych postaw, kierować socjalizacją, wychowywać, uzdrawiać, i rozwijać³. W niniejszej pracy autorka przedstawi zabiegi architektoniczne wykorzystane w tworzeniu atrakcyjnych przestrzeni odpowiadających na potrzeby społeczeństwa.

Funkcjonalizm a estetyka

Terminy „funkcjonalizm”⁴ i „funkcjonalność” są w estetyce architektury używane tak, jakby były synonimami, a nimi nie są. Funkcjonalność znaczy bycie funkcjonalnym pod względem utylitarnym, symbolicznym, prestiżowym, politycznym, ekonomicznym, religijnym, a w ostatnich latach także ekologicznym. Funkcjonalizm jest wiarą, że dewiza „form follows function”⁵ jest naprawdę realizowana, a nie tylko deklarowana, i że w efekcie obiekt jest funkcjonalny i piękny. Ponieważ wiara taka jest zawodna i prowadzi do semantycznych konfuzji, lepiej zrezygnować z używania terminu „funkcjonalizm”⁶. Przestrzeń funkcjonalna to przestrzeń wygodna, otwarta na użytkownika, jego potrzeby i wymagania. Niewątpliwie

by society is still an important subject, considering the ever-increasing expectations from the environments in which we live, work, and study. This is the issue that concerns environmental psychology².

This is a science encompassing the relationship between architecture and people, analyzing sociological, anthropological and psychological factors. It studies the relationship between man and architecture, users' perceptions of spaces, and analyzes the influences of form, space, and composition on community feedback. Buildings, their surroundings and their interiors alike provide space for life and existence; they inevitably shape social identity and influence the development of the human character. Architecture has many functions, ranging from aesthetic purposes, to communication, composition and the like, but among its most important undertakings is to address the psycho-social needs of man. By creating architecture, we create specific spatial forms, unique and unrepeatable, which determine our behavior, thus exerting influence on the decisions we make. For it is people who constitute the starting point of any architectural work, yet they also represent the culmination of the process of manufacturing the spatial form, by becoming its users, therefore “giving life to it”; endowing it with a special purpose. The 21st century brings very big challenges related to the creation of architecture, and the space between buildings. Increasingly, architects are trying to meet the expectations of society, intending to design a space which gives the impression of individual belonging to a place, giving a sense of security and acceptance. Architecture can also be a powerful factor shaping human emotions and attitudes. It can trigger anxiety and enable the formation of aggressive behavior. Architectural surroundings ought to be conducive to positive emotions and associations. Such a space can be a source of relaxation, offering a sense of quality to life, pride and even attachment to it. Physical aspects of work, such as shape, scale, texture, and lighting should evoke positive emotions in the course of human life processes such as education and upbringing. Architecture as the philosophical aspect of the environment should, directly or by influencing appropriate attitudes, guide socialization, nurture, heal, and foster growth³. In this paper, the author presents architectural processes used in the creation of attractive spaces addressing the needs of society.

Functionalism and aesthetics

The terms “functionalism”⁴ and “functionality” are used in the aesthetics of architecture as if they were synonymous, yet they are not. Functionality refers to being functional in terms of utilitarian, symbolic, prestigious, political, economic, religious, and in recent years also ecological ways. Functionalism is the belief that the motto “form follows function”⁵ is actually implemented—not merely declared—and that as a result, the object is functional and beautiful. Since this belief is unreliable and leads to semantic confusion, it is better to give up the use of the term “functionalism”.⁶ A functional space is a comfortable space, open to the user's needs and requirements.

stwierdzić można że, estetyka i różnorodność krajobrazu przestrzennego jest potrzebna dla psychicznego i społecznego zdrowia jego uczestników, dlatego też funkcja wraz z estetyką winna iść w parze, chcąc uzyskać ponadczasowy wymiar przestrzeni. Atrakcyjność przestrzeni uczelnianych decyduje o doznaniach i zachowaniach ludzi w nich przebywających, o atrakcyjności całego założenia kampusu uniwersyteckiego, a także decyduje o rozwoju czy też tworzeniu nowych funkcji. Projektując przestrzeń uniwersytecką, wpływając na doznania odbiorców, warto używać jako elementów kompozycji przestrzennej nie tylko form architektonicznych, ale również form zieleni, które są nie tylko wyznacznikiem estetyki, ale także elementem spajającym, oddziałującym na samopoczucie jednostki. Od wielu lat wiadomo, że natura wpływa pozytywnie na człowieka, dając mu poczucie relaksu, ukojenia. W środowisku uczelnianym istotnym elementem jest tworzenie powyżej opisanych przestrzeni ze względu na charakter i specyfikę wykonywanych czynności. Przykładem funkcjonalnej przestrzeni a zarazem zachowującej wysoki poziom estetyki jest przestrzeń kampusu Ewha Womans University położonego w centrum Seulu. Kampus Ewha to architektoniczna mieszanka stylów począwszy od dziewiętnastowiecznych neogotyckich pawilonów, które dominują w pejzażu, skończywszy na przykładach architektury brutalistycznej. Uczelnia położona jest nieopodal dzielnicy Sinchon, wypełnionej modnymi butikami, galeriami handlowymi, nocnymi klubami, teatrami i kinami. Główne ulice, których nazwy oddają klimat tej części miasta to Ewha Womans University Shopping Street i Fashion Street. Projekt Perrault⁷, o którym można mówić bardziej w kategoriach krajobrazu niż architektury, wtapia się w teren istniejącej wcześniej części kampusu i jego zaplecza sportowego, tworząc z pobliską handlową strefą dzielnicy spójną całość (il. 1). Kampus Ewha Womans University posiada dwie główne przestrzenie publiczne. Przestrzeniom tym towarzyszą czynności konieczne, czyli komunikacja z jednego końca na drugi koniec kompleksu, a także czynności opcjonalne w postaci założeń parkowych, które powodują podniesienie poziomu atrakcyjności. Utworzenie wzdłuż przestrzeni parkowej ciągów pieszo – rowerowych wraz z elementami małej architektury pozwalają użytkownikowi na korzystanie w pełni z udogodnień (il. 2). Ponadto lokalizacja kampusu w tak bliskim sąsiedztwie z główną ulicą handlową powoduje występowanie czynności opcjonalnych w postaci korzystania z szeregu dostępnych usług, obiektów kultury itp. Dodatkowo wzbogacony program funkcjonalno-użytkowy obiektu o re-

Undoubtedly, it can be asserted that aesthetics and variety in landscape layout are needed for the mental and social well-being of its inhabitants, and that therefore function and aesthetics should go hand in hand, aiming to attain a timeless dimension of space. The attractiveness of a university determines the sensations and behavior of people within them. The attractiveness of the whole university campus also leads to the development or creation of new functions. When designing the layout of a university, which affects the experience of its community, as elements of spatial composition it is worth applying not only architectural forms, but also areas of greenery, which are not only aesthetic but are also elements of cohesion, affecting the well-being of the individual. For many years, we've known that nature has a soothing effect on man, giving him a sense of relaxation and stress relief. In a university environment, a crucial element is the creation of such green spaces due to the nature and specifics of their effects. An example of a functional space which also retains a high level of aesthetics is the layout of the Ewha Whomans University campus located in the center of Seoul. The Ewha Campus is an architectural mix of styles ranging from 19th-century neo-Gothic pavilions, which dominate the landscape, to instances of brutalist architecture. The school is located very close to the Sinchon district, filled with modern fashion boutiques, shopping malls, nightclubs, theaters and cinemas. The main streets, whose names reflect the atmosphere of this part of town, are Ewha Whomans University Shopping Street and Fashion Street. The Perrault Project⁷, which can be spoken more in terms of landscape than architecture, blends into an area of pre-existing parts of the campus and its sports facilities, forming a shopping zone with the nearby district into a coherent whole (il.1). Ewha Whomans University campus has two major public areas. These areas incorporate essential features, i.e. passage from one end to the other, as well as optional developments in the form of parks, which contribute to the overall appeal. The creation of walking/cycling paths along sections of the park, combined with small architectural features, allow the user to take full advantage of the facilities (il.2). Moreover, the location of the campus closely neighboring the main shopping street enable optional advantages such access to a range of available services, cultural facilities, etc. In addition, the campus is enriched

Il. 1. Ewha Whomans University – Widok z lotu ptaka / Ewha Whomans University – Aerial view

Il. 2. Ewha Whomans University – Przestrzeń parkowa będąca kontynuacją istniejących założeń parkowych / Ewha Whomans University – a park space which is a continuation of the existing network of parks

Il. 3. Ewha Whomans University – Dolina łącząca przestrzeń miejską z przestrzenią parkową / Ewha Whomans University – Valley linking the urban space with a park

Il. 4. Uniwersytet Kyushu Sangyo – przestrzeń uniwersytecka w postaci kaskadowego ukształtowania terenu służąca komunikacji, relaksowi a także nauce / Kyushu Sangyo University – a university space in the form of a cascaded terrain shape serving for passage, relaxation and even study

staurację, salę fitness czy też kino urozmaica przestrzeń uniwersytecką i wpływa na podniesienie atrakcyjności. Przestrzeń uniwersytecką w Ewha Whomans University można podzielić na dwa obszary. Pierwsza z nich to tak zwana dolina (il. 3), która służy jako łącznik obszarów o odmiennych funkcjach. Tę przestrzeń zaliczamy do ogólnodostępnej, każdy może z niej skorzystać, dodatkowo jej bezpośrednia dostępność potęguje jej użytkowanie. Tereny zlokalizowane na dachach budynków tak zwane ogrody, również zaliczamy do obszarów ogólnodostępnych, jednakże na ich fragmentach pojawiają się przestrzenie intymne w postaci pojedynczych ławek czy też siedzisk. Występowanie obu obszarów pozwala użytkownikowi na odnalezienie dogodnego miejsca dla siebie.

Realizacja podstawowych potrzeb użytkownika została w pełni spełniona wskutek stworzenia praktycznych miejsc do pracy, nauki i relaksu, utworzenia ogólnodostępnych a także intymnych obszarów. Powyższe zabiegi dają poczucie bezpieczeństwa. Organizacja życia została zrealizowana za pomocą wytworzonych stref do nauki, parkowania czy też rekreacji. Życie użytkowników zostało wzbogacone o obiekty usługowe i kulturowe, które rozwijają pasję, zainteresowania i innego rodzaju.

Przestrzeń atrakcyjna

Winston Churchill⁸ twierdził, że „najpierw my kształtujemy nasze budynki, a następnie one kształtują nas”. Powyższe stwierdzenie krótko i trafnie określa charakter relacji zachodzących pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem a architekturą. Koegzystencja ludzi z architekturą najbardziej dostrzegalna jest w mieście, a mianowicie na uczelniach wyższych czy też zakładach pracy. Stosownym zdawać się może pytanie jak wielkie zmiany zaszły w postrzeganiu oraz świadomości atrakcyjnej przestrzeni przez społeczeństwo, a także jakie zatem są współczesne potrzeby społeczne? Jednostka społeczna pragnie, a wręcz domaga się, oddechu od codziennych zmagających jakie są jej stawiane. Tym tak zwanym „oddechem” są przestrzenie uniwersyteckie, które prócz podstawowych funkcji takich jak komunikacja spełniają również szereg innych w postaci wykreowania miejsc do nauki, relaksu a także przestrzeni sprzyjających nawiązywaniu więzi interpersonalnych. Społeczeństwo akademickie spędza bardzo wiele godzin na terenie kampusów, dlatego też tak ważne jest zapewnienie im atrak-

by functional and useful sites including a restaurant, a fitness center and a cinema, which diversify the university space and contribute to increasing its attractiveness. The campus of Ewha Whomans University can be divided into two areas. The first is the so-called Valley (il.3), which somewhat connects spaces of different purposes. This space is general access; anyone may use it. In fact, its immediate availability enhances its usability. Areas on the rooftops of buildings, so-called Gardens, also count as public communal areas. However, within some of their sections are more intimate spaces like individual benches or seats. The presence of the both areas allows one to find a suitable place for oneself. Creating practical places to work, study and relax, along with both communal and more personal areas, has thoroughly fulfilled people's basic needs. These features provide a sense of safety. Life's activities have been facilitated thanks to the formation of zones for education, nature, sports and recreation. The lifestyles of the inhabitants have been enriched by cultural and service-oriented facilities which stimulate passion, interest and more.

Attractive spaces

winston Churchill⁸ stated that “First we shape our buildings, and then they shape us.” This statement briefly and accurately explains the nature of the relations between man, society and architecture. The coexistence of people with architecture is most noticeable is in the city, particularly in universities and workplaces. A question which seems appropriate may be: How great are the changes that have taken place in society's perception and awareness of attractive spaces, and therefore what are contemporary social needs? Individuals of society desire—even demand—a breath from the daily grinds imposed upon them. These so-called “breaths” are university spaces, which in addition to basic functions such as transit, also satisfy a series of other needs, such as places to study, for relaxation, and those conducive to establishing interpersonal relationships. The academic community spends many hours on campus, which is why it is so important to provide it with attractive areas, encouraging usage within their intended purposes, and allowing room for flourishing other aspects of life. In order

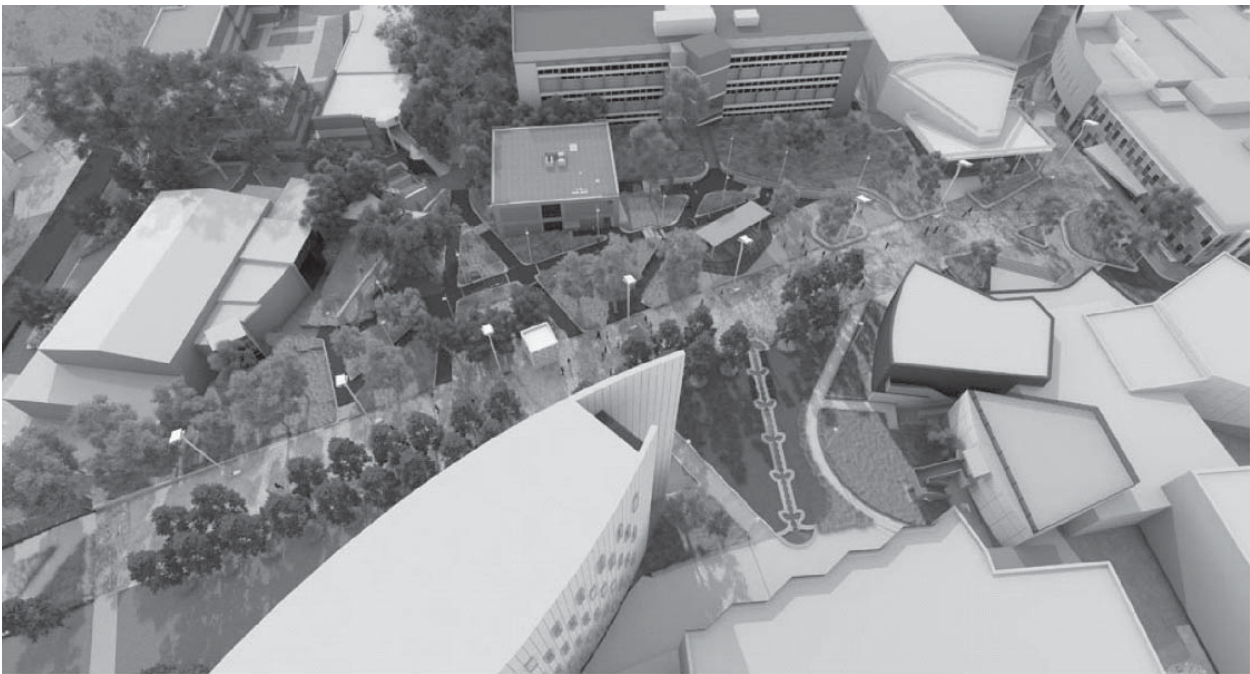
cyjnych obszarów, zachęcających do korzystania z oferowanych przez nich funkcji, przestrzeni pozwalających na rozwijanie innych aspektów życia. Aby wszystkie wyżej wymienione elementy mogły zadziałać, środowisko winno być atrakcyjne, otwarte na potrzeby użytkownika. Jaka zatem jest przestrzeń atrakcyjna? Atrakcyjna przestrzeń to przestrzeń uniwersalna, starająca się w jak największym stopniu zaspokoić potrzeby użytkowników. Urozmaicony wachlarz funkcji, zainteresowań, usług oraz ich różnorodność dają możliwość zaspokojenia potrzeb szerszemu gronu odbiorców. Zastosowanie naturalnych elementów przybliżających człowieka do natury jest tu głównym i nierozdzielalnym elementem dobrej przestrzeni. Często przypadkiem jest tworzenie utopijnych, często niemożliwych do realizacji projektów, które zamiast ciekawić, często odstraszały użytkowników. Proste formy lub też łatwe w odbiorze przestrzenie są bliższe społeczeństwu. Zgodnie z teoriami estetyki środowiskowej, człowiek ma zdolności adaptacji, przynależności do danego środowiska. Teoria widoku schronienia Jaya Appletona⁹ (1988) głosi, że społeczeństwo będzie preferować takie miejsca, które z jednej strony dają przestrzenny widok (w przeszłości możliwość wypatrzenia zdobyczy lub zbliżającego się wroga) z drugiej zaś zapewniają schronienie przed nieprzyjacielem lub niesprzyjającymi warunkami. Dlatego też, to co dla nas we współczesnym świecie jest ładne, dla ówczesnych użytkowników było funkcjonalne i użyteczne. W celu stworzenia atrakcyjnej przestrzeni w odczuciu społecznym ważne jest również realizacja potrzeby nadawania sensu otaczającej przestrzeni, zgodnie z którą obszary proste, harmonijne, spójne oraz czytelne pozwalają na swobodną orientację w terenie, dając tym samym poczucie bezpieczeństwa oraz spokoju, natomiast obszary zawite, tajemnicze, często o skomplikowanej strukturze umożliwiają kreowanie charakteru, doskonalenia umiejętności, odnalezienia się w przestrzeni. Powyższa teoria została stworzona przez Stevena i Rachel Kaplanów¹⁰. Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na poziom atrakcyjności jest teoria kołowa sformułowana przez Jamesa Russella¹¹, zgodnie z którą przestrzeń jest postrzegana w dwóch wymiarach. Obszar postrzegać można jako przyjemny – nieprzyjemny oraz pobudzający – niepobudzający. Wymiar pozytywny mają przestrzenie pobudzające, tętniące życiem, ekscytujące, a także przestrzenie przyjemne w odbiorze. Wraz z rozwojem psychologii środowiskowej kry-

for all of the above elements to work, the environment should be attractive, open to the needs of the user. What, then, is an attractive space? An attractive space is a universal space, seeking as much as possible to meet the needs of users. The extensive array of features, interests, services and their variety make it possible to meet the needs of a wider audience. Here, the application of natural elements bringing man closer to nature is the main and inseparable element of a good space. A common occurrence is to come up with a utopian, often unrealistic to carry out project which, rather than interest, often repulses the user. Simple forms or areas easily accepted tend to integrate better with the public. According to theories of environmental aesthetics, man has the ability to adapt and form a bond with a particular environment. Jay Appleton's habitat theory⁹ (1988) states that the public will prefer places that on the one hand offer a spacious view (historically, an opportunity to spot prey or an approaching enemy), and on the other hand provide shelter from the enemy or unfavorable conditions. This is also why what for us in the modern world is nice, in former epochs was seen as functional and useful. In order to create an attractive space in the mind of society, it is also important to satisfy of the imperative of making sense of the surrounding space, according to which simple, harmonious, consistent and understandable areas allow easy orientation within a terrain, thus giving a sense of security and peace. Meanwhile, areas that are intricate, mysterious, or those often having a complicated structure allow for the formation of character, refining of skills, and finding oneself within a space. This theory was originated by Steven and Rachel Kaplan¹⁰. Another factor affecting attractiveness is the cycle theory, formulated by James Russell¹¹, in which space is perceived in two dimensions. Space may be viewed as a pleasant/unpleasant and stimulating/dull. Positive dimensions of spaces are stimulating, vibrant with life, exciting, and pleasant to take in. In conjunction with the development of environmental psychology, research methods of user preferences have stabilized. Many indicators were identified by means of which assessments of space could be determined. Experience shows that the most popular areas of the city are charac-

II. 5. Uniwersytet Kyushu Sangyo – przestrzeń uniwersytecka w postaci tak zwanych pól ryżowych / Uniwersytet Kyushu Sangyo – university space in the form of so-called rice fields

II. 6. Deakin University Burwood Campus –przestrzeń uniwersytecka przed kamпусem, służąca rekreacji, nawiązywaniu więzi, edukacji / Deakin University Burwood Campus – university space before the main campus, useful for recreation, establishing relationships, and education

Il. 7. Deakin University Burwood Campus – przestrzeń między budynkami w postaci zielonych enklaw / Deakin University Burwood Campus – the space between the buildings in the form of green enclaves

stalizowały się metody badań preferencji użytkowników. Zostało zebranych wiele wskaźników, za pomocą których określano ocenę przestrzeni. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, iż najbardziej lubiane obszary miasta charakteryzują się ładem przestrzennym, są otwarte i czyste, niejednokrotnie posiadają walory historyczne i kulturowe. Wysoko oceniane są również tereny bogate w zielenie zapewniające dużą relaksację fizjologiczną¹².

Bardzo ciekawym i zdecydowanie wychodzącym naprzeciw współczesnym potrzebom społecznym jest projekt przestrzeni Uniwersytetu Kyushu Sangyo zlokalizowany w Fukuoka, Japonia. Omawiany obszar powstał w 2012 roku. Zaprojektowana przestrzeń przedstawia jak w interesujący sposób, pagórek dotychczas spełniający funkcję jedynie dodatkowej komunikacji nabrał nowego znaczenia oraz wyglądu, estetyki. Zastosowanie kaskadowych elementów (il. 4) w ukształtowaniu terenu, posłużyło zapewnieniu wygodnej komunikacji a tym samym wykreowało w sposób naturalny miejsca do nauki, odpoczynku a także obszary sprzyjające nawiązywaniu nowych relacji z pozostałymi użytkownikami. Całość założenia ma charakter zawitych alejek, na drodze których pojawiają się wspólne place przypominające pole ryżowe w Japonii (il. 5). Każdy obszar ma swój odmienny charakter, rytm, który nastroja użytkownika. Główną ideą założenia było stworzenie bezstresowego miejsca. Po wielu wnikliwych analizach, sprawdzaniu natężenia ruchu, a także najczęściej uczęszczanych szlaków komunikacyjnych, wytyczono oraz zaprojektowano przestrzeń uniwersytecką. W celu osiągnięcia zamierzenia, jakim było utworzenie krajobrazu dla istniejących obiektów, zdecydowano się na zastosowanie licznych elementów zielonych (il. 6), które łączą różne miejsca kampusu, a także zachęcają do uczestniczenia w życiu uczelni. Liczne formy i założenia zieleni potęgują efekt krajobrazu w kampusie oraz dają poczucie cichego, spokojnego miejsca, w którym jest możliwość realizacji potrzeb współczesnego użytkownika.

Innym przykładem stawiającym czoła współczesnym oczekiwaniom jest przestrzeń na uniwersytecie Deakin Universi-

terized by spatial order, are open and clean, and often have historical and cultural significance. Areas rich in greenery providing substantial physiological relaxation are also highly rated¹².

A very interesting and certainly responsive to contemporary social needs is the Kyushu Sangyo University layout, located in Fukuoka, Japan. This area was established in 2012. The design of the campus' space presents hills in an interesting way, which previously fulfilling only the function of additional passage, took on a new meaning and aesthetic appearance. The use of cascading elements (il.4) in the terrain helped to ensure comfortable transit, and has likewise created natural places to study, to relax, and areas conducive to establishing new relationships with others. The whole project is characterized by intertwined alleys, on whose roads appear common spots resembling Japanese rice fields (il.5). Each area has its own distinct character; a sort of rhythm that inspires you. The main idea was to create a stress-free zone. After many in-depth analyses, measuring traffic levels and the most frequented paths of flow, the university space was designed and laid out. In order to achieve the goals—i.e. to create a landscape for existing objects—it decided to use the many sections of greenery (il.6), which link together various areas of the campus, as well as encourage participation in university life. Numerous kinds and instances of plant life amplify the natural-landscape effect on campus and give a sense of quiet, serene place, in which the needs of the modern person may be met. Another example where modern expectations of a space are addressed is the University of Deakin University Burwood campus in Melbourne. This Australian national university founded in 1974 has four campuses located across three cities in Victoria: Melbourne, Geelong and Warrnambool. The patron of the university is Alfred Deakin, one of the forefathers and founders of Australia, and historically its second Prime Minister. The university employs approx. 2660 people, of whom

ty Burwood Campus w Melbourne. Australijska państwowa uczelnia wyższa założona w 1974 roku ma cztery kampusy zlokalizowane w trzech miastach w stanie Wiktorja: Melbourne, Geelong i Warrnambool. Patronem uczelni jest jeden z ojców – założycieli Związku Australijskiego i jego drugi w historii premier, Alfred Deakin. Uczelnia zatrudnia ok. 2660 osób, z których ok. 1230 ma status samodzielnych pracowników naukowych. Kształci ok. 35 tysięcy studentów.

Deakin University zaproponował rozwiązania projektowe, które stworzyły centrum kampusu, jego serce, w bardzo czytelny sposób, tworząc liczne enklawy z roślinnością (il. 7). Melbourne Campus dzięki urozmaiconemu programowi kształcenia, możliwości rozwoju oraz kreowania charakteru daje poczucie przyjaznej, przyjemnej i współczesnej przestrzeni.

Podsumowanie

Projektowanie przestrzeni uniwersyteckich to proces bardzo złożony i wielowątkowy. Poza niezbędną wiedzą architekta, wiedzą techniczną i przepisami ważne wydaje się być wiedza o samym człowieku, jego potrzebach i oczekiwaniach, umiejętność współpracy a także komunikacji i kompromisu. Projektowanie to ciągłe pytania o to „jak?”, „w jakim celu?”, „dla kogo?” tworzyć przyjazną i dogodną przestrzeń. Być może teoretyczne rozważania na ten temat wydają się być mało przydatne z punktu widzenia praktyków, ale jak mawiał Kurt Lewin (1890-1947) „nie ma nic bardziej praktycznego niż dobra teoria”¹³. Biorąc pod uwagę wszelkie teorie psychologii środowiskowej i estetyki środowiskowej można podjąć próbę kreowania przestrzeni ponadczasowych, uniwersalnych, które nie tracą swojego ducha czasów, będą znakiem obecnych trendów architektonicznych. Wykorzystanie dotychczasowej wiedzy w połączeniu z obecnymi trendami oraz poszanowaniem środowiska umożliwi stworzenie atrakcyjnych, w pełni zaspokajających potrzeby współczesnego społeczeństwa, przestrzeni bez rezygnacji ze świeżego spojrzenia na architekturę. Potrzeby człowieka nieustannie się zmieniają, zwiększają i zaostrzają, dlatego też powstają coraz to śmielsze projekty, jednak przy tym wszystkim nie należy zapominać jak ważna jest chęć odnalezienia samego siebie w przestrzeni oraz poczucie tożsamości. Te cechy zapewne nigdy się nie zmienią.

PRZYPISY

¹ Socrealizm, in. realizm socjalistyczny – kierunek w sztuce, określane jako metoda twórcza, istniejący od 1934 w sztuce radzieckiej, a następnie w pozostałych krajach socjalistycznych. Miał tam oficjalny status podstawowej i jedynej metody twórczości artystycznej i był ideowym oraz propagandowym narzędziem partii komunistycznych. W Polsce realizm socjalistyczny w postaci doktrynalnej istniał w latach 1949–1956.

² Psychologia środowiskowa jest dyscypliną naukową, będącą całością relacji zachodzących między zachowaniem i doświadczeniem ludzkim a sztucznymi i naturalnymi środowiskami. Najmłodsza (lata 50te XX w.) i najbardziej interdyscyplinarna spośród dziedzin psychologii. Przedmiotem jej badań jest szeroko pojęty związek człowieka ze środowiskiem. Relacja ta jest rozumiana dwukierunkowo: z jednej strony przedmiotem badań czyni wpływ środowiska na człowieka, a z drugiej wpływ człowieka na środowisko. Za ojców duchowych uważa się między innymi amerykańskiego urbanistę, współtwórcę koncepcji map poznawczych i autora pojęcia czytelności miasta Kevina Lyncha oraz Christophera Alexandra – autora trylogii o ponadczasowym zgodnym z potrzebami człowieka budowania.

³ W. Tatarkiewicz, *Historia estetyki*, t. II Warszawa 1988

⁴ Funkcjonalizm – kierunek we współczesnej architekturze, urbanistyce i sztuce użytkowej, którego głównym założeniem jest wysunięcie na plan pierwszy funkcji, od której są uzależnione zarówno elementy techniczne (materiał, kon-

about 1230 are independent researchers. Roughly 35000 students are educated there. Deakin University proposed design solutions that created the center of campus—its heart—in a very clear way, spawning numerous enclaves of vegetation (il.7). Melbourne Campus, through a diverse program of education, opportunities for development and character growth, offers the feeling of a friendly, pleasant and modern space.

Summary

designing university space is a very intricate and multi-faceted process. Besides the necessary knowledge of architecture, technical skills and familiarity with important legislation, it implies an imperative to have knowledge of human nature itself; of man's needs and expectations, ability to work together, communicate and compromise. Designing entails constant questions like "how?", "What for?", and "For whom?" to create friendly and convenient spaces. Perhaps the theoretical considerations on this subject do not seem to be very useful from the point of view of practitioners, but in the words of Kurt Lewin (1890–1947), "there is nothing more practical than a good theory"¹³. Taking into consideration various theories of environmental psychology and environmental aesthetics, one may attempt to create timeless, universal spaces, which will not lose their spirit of the times, but remain a sign of current architectural trends. The use of existing knowledge in conjunction with the current trends and respecting the environment allows the creation of attractive spaces, fully satisfying needs of modern society, yet without sacrificing a fresh look at architecture. Human needs are constantly evolving, increasing and sharpening, giving rise to ever-bolder projects. However, despite all this, we should not forget how significant is the desire to be able to find oneself within a space and attain a sense of identity. These qualities can certainly never be changed.

ENDNOTES

¹ Social realism, in. socialist realism – a discipline of art, expressed as a creative method, existing since 1934 in Soviet art and later in other socialist countries. It had the official status as the primary and only means of artistic creation, and was the ideological and propaganda tool of the Communist Party. In Poland, socialist realism as a form of doctrine existed in the years 1949–1956.

² Environmental Psychology is the scientific discipline encompassing the entirety of relationships between human behavior and experience with artificial and natural environments. It is both the latest (1950's) and most interdisciplinary of the fields within psychology. The focus of its research is widely understood as man's relationship with the environment. This relationship is understood twofold: on the one hand, the subject of research is the impact of environment on man, and on the other hand, human impact upon the environment. Its spiritual fathers are considered to be, among others, the American urban planner, co-creator of the concept of cognitive maps and the author of the concept of readability city Kevin Lynch, and Christopher Alexander, author of a trilogy about timeless buildings meeting the needs of man.

³ W. Tatarkiewicz, *History of Aesthetics* vol. II, Warsaw 1988

⁴ Functionalism – the discipline in contemporary architecture, urbanization and applied arts, whose main objective is to present into the foreground key purpose from which are derived both technical elements (materials, construction) and aesthetics (form). As a natural tendency it occurs in architecture from the earliest times.

struktura), jak i estetyczne (forma). Jako naturalna tendencja występuje w architekturze od czasów najdawniejszych.

⁵ Modernistyczne hasła *form follows function* (Louis Sullivan) i *less is more* (Mies) zastąpiono hasłami *form follows fiction* i *less is a bore*, co swobodnie można przetłumaczyć na forma podąża za funkcją i im mniej tym nudniej.

⁶ J. Tarnowski, *Jeszcze O Funkcjonalizmie W Estetyce Architektury: Od Sokratesa Do Idei Budynku Totalnie Ekoprzyjaznego*

⁷ Dominique Perrault (ur. 1953 w Clermont-Ferrand) – francuski architekt. Najsłynniejszą jego realizacją jest Francuska Biblioteka Narodowa w Paryżu (1996). Cztery oddzielne budynki w planie stanowią cztery narożniki jednego kwadratu. W przestrzeni symbolizują one otwarte książki. Zgodnie z założeniem autora, zbiory biblioteki mają wypełniać kolejne, coraz wyżej położone kondygnacje wieżowców, dając tym samym obraz rozwoju kultury narodowej. W 1997 został za ten projekt uhonorowany Nagrodą Miesa van der Rohe.

⁸ Winston Churchill (ur. 30 listopada 1874 w Blenheim Palace, zm. 24 stycznia 1965 w Londynie) – brytyjski polityk, mówca, strateg, pisarz i historyk, malarz, dwukrotny premier Zjednoczonego Królestwa, laureat literackiej Nagrody Nobla, honorowy obywatel Stanów Zjednoczonych. W 2002 w plebiscytcie organizowanym przez BBC został uznany najwybitniejszym Brytyjczykiem wszech czasów.

⁹ Jay Appleton (1919 – 27 kwietnia 2015), brytyjski geograf, który zaproponował teorię „siedlisko” i rozszerzone pojęcie „perspektywa-schronienia”.

¹⁰ Rachel i Stephen Kaplan profesorowie psychologii na University of Michigan, specjalizujący się w psychologii środowiskowej. Są znani z badań nad wpływem środowiska na relacje międzyludzkie oraz samopoczucie i zdrowie. Ich prace „restorative environments” oraz Attention Restoration Theory miały wpływ na sposób w jaki projektowany będzie krajobraz a także na postrzeganie związku człowieka z naturą.

¹¹ James A. Russel – profesor psychologii, pracuje w Boston College. Członek APA, APS, International Society for Research on Emotion oraz Society for Personality and Social Psychology.

Zajmuje się psychologią motywacji i emocji oraz relacjami tych kategorii ze środowiskiem.

¹² J. Krzysztof Lenartowicz, Słownik psychologii architektury, Wydawnictwo PK, Kraków 2010, s. 96.

¹³ K. Lewin, *Resolving Social Conflicts and Fidel Theory In Social Science*, Washington: American Psychological Association (pisma zebrane pod redakcją Gertrudy Weiss i Drowina

LITERATURA

- Alexander C. i in., *Język wzorców*, GWP Gdańsk 2008.
- Antonowicz D., *Uniwersytet przyszłości. Wyzwania i modele polityki*, Warszawa 2005.
- Bańka A., *Spoleczna psychologia środowiskowa*, Scholar, Warszawa 2002
- Bell P.A., Greene Th. C., Fisher J.D., Baum A., *Psychologia Środowiskowa*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Gdańsk 2004.
- Gehl J., *Życie między budynkami, Użytkowanie przestrzeni publicznych*, Wydawnictwo RAM, Kraków 2009
- Lenartowicz J. K., *Słownik psychologii architektury*, WAPK, Kraków 2010, s. 96.
- Lewicka M., Bańka A., *Psychologia środowiskowa*. [w:] *Psychologia*, tom II. Podręcznik Akademicki. – prof. Jan Strelau. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.
- Lewin K., *Resolving Social Conflicts and Fidel Theory in Social Science*, Washington: American Psychological Association (pisma zebrane pod redakcją Gertrudy Weiss i Drowina
- Sanoff H., *Integrowanie programowania, ewaluacji i partycypacji w projektowaniu architektonicznym*, Stowarzyszenie Psychologia i Architektura, Poznań 1999.
- Tatarkiewicz W., *Historia estetyki*, t. II Warszawa 1988

⁵ The modernist expression “form follows function” (Louis Sullivan), and “less is more” (Mies) were replaced by slogans “form follows fiction” and “less is a bore”.

⁶ Józef Tarnowski, *More About Functionalism in the Aesthetics of Architecture: From Socrates to the idea of Totally Eco-friendly Buildings*

⁷ Dominique Perrault (b. 1953 in Clermont-Ferrand) – French architect. The most famous of his creations is the French National Library in Paris (1996). Four separate buildings in the project constitute the four corners of a square. Their space symbolizes an open book. According to the author, library collections are to fill additional, ever-higher floors of high-rise buildings, thus giving the impression of the development of national culture. In 1997 for this project he was honored with the Mies van der Rohe Award.

⁸ Winston Churchill (b. November 30, 1874 at Blenheim Palace, d. January 24, 1965 in London) – British politician, orator, strategist, writer and historian, painter, twice Prime Minister of the United Kingdom, winner of the Nobel Prize for Literature, an honorary citizen of the United States. In 2002 in a poll organized by the BBC he was named the most outstanding Briton of all time.

⁹ Jay Appleton (1919 – April 27, 2015) – a British geographer who proposed the “habitat theory” and extended the term “prospect-refuge”.

¹⁰ Rachel and Stephen Kaplan are professors of psychology at the University of Michigan, specializing in environmental psychology. They are known for their research on the impact of the environment on human relationships and well-esteem and health. Their work “restorative environments” and the Attention Restoration Theory had an impact on the way landscapes are to be designed as well as on the perception of the relationship between man and nature.

¹¹ James A. Russel – professor of psychology, works at Boston College. A member of the APA, APS, International High Society for Research on Emotion and the Society for Personality and Social Psychology. He specializes in the psychology of motivation and emotions, and the relationships of these subjects with the environment.

¹² J. Krzysztof Lenartowicz, *Dictionary of Architectural Psychology*, WAPK, Krakow 2010, p. 96.

¹³ Lewin K., *Resolving Social Conflicts and Fidel Theory In Social Science*, Washington: American Psychological Association (collected writings edited by Gertrude Weiss and Drowin)

LITERATURE

- Alexander C. et al., *Language Patterns*, GWP, Gdańsk 2008.
- Antonowicz D., *University of the Future. Political Challenges and Models*, Warsaw 2005.
- Bańka A., *Social Environmental Psychology*, Scholar, Warsaw 2002.
- Bell P.A., Greene Th. C., Fisher J.D., Baum A., *Environmental Psychology*. Gdansk Psychology Publishing, Gdańsk 2004.
- Gehl J., *Life Between Buildings, Use of Public Spaces*, RAM Publishing, Kraków 2009.
- Lenartowicz J. K., *Dictionary of Architectural Psychology*, WAPK, Kraków 2010, s. 96.
- Lewicka M., Bańka A., *Environmental Psychology*. [In:] *Psychology*, Volume II. Academic Handbook. – Prof. Jan Strelau. Gdansk Psychology Publishing House, Gdańsk 2008.
- Lewin K., *Resolving Social Conflicts and Fidel Theory In Social Science*, Washington: American Psychological Association (collected writings edited by Gertrude Weiss and Drowin)
- Sanoff H., *Integrating Programming, Evaluation and Participation in Architectural Design*, Association of Psychology and Architecture, Poznan 1999.
- Tatarkiewicz W., *History of Aesthetics*, vol. II, Warsaw 1988